

I nderuar Akademik Skënder Gjinushi, Kryetar i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë
E nderuara familja Kadare

Të nderuar organizatorë

Të nderuar akademikë, studiues dhe dashamirë të letërsisë

Zonja dhe zotërinj

Në emër të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës, kam nderin e veçantë të përshëndes këtë veprimtari të rëndësishme kushtuar Ismail Kadaresë, shkrimtarit të madh shqiptar, me rastin e 90-vjetorit të lindjes së tij.

Ky përvjetor nuk është vetëm një moment përkujtimi për jetën dhe veprën e Kadaresë, por edhe një çast reflektimi të thellë mbi ndikimin e tij të përhershëm në letërsinë shqipe, në kulturën dhe identitetin tonë kombëtar, si dhe në hapësirën e gjerë të kulturës botërore.

Botimi në tre vëllime “Kadare në kritikën letrare botërore” përbën një arritje të veçantë shkencore e kulturore. Ai pasuron studimet letrare shqiptare dhe, njëkohësisht, shërben si një dëshmi e fuqishme e pranisë dhe vlerësimit të veprës së Kadaresë në mendimin letrar ndërkombëtar.

Ismail Kadare është një figurë e jashtëzakonshme jo vetëm për talentin e tij letrar, por edhe për guximin intelektual me të cilin ka përballuar historinë, mitin dhe pushtetin. Ai e ka shndërruar përvojën shqiptare në letërsi universale, duke i dhënë kulturës sonë dinjitet dhe zë të barabartë në dialogun me letërsitë e mëdha të botës.

Vepra e Kadaresë është dëgjuar dhe vazhdon të dëgjohet në të gjitha skenat kryesore të letërsisë botërore, sepse ajo flet për tema themelore të njerëzimit: lirinë, frikën, kujtesën, pushtetin dhe qëndresën morale të njeriut.

Në shënimin e këtij përvjetori, është e pamundur të flitet për figurën e Kadaresë pa u ndalur edhe në një dimension të rëndësishëm historik e kombëtar: raportin e tij me Kosovën. Për Kadarenë, Kosova ka qenë dhe mbetet një pjesë e pandashme e ndërgjegjes kombëtare shqiptare.

Në shkrimet dhe qëndrimet e tij publike, Kosova shfaqet si simbol i padrejtësisë historike, por edhe i qëndresës dhe dinjitetit shqiptar. Si intelektual me autoritet të lartë letrar dhe moral, Ismail Kadare e bëri çështjen e Kosovës të pranishme në një dimension më të gjerë ndërkombëtar, duke denoncuar dhunën, mohimin e të drejtave dhe përpjekjet për shuarjen e identitetit shqiptar.

Gjatë luftës së Kosovës, ai e mbështeti qartësisht dhe pa hezitim të drejtën e saj për liri dhe vetëvendosje, duke e konsideruar këtë luftë një moment kyç të historisë moderne shqiptare dhe një domosdoshmëri morale për Evropën. Pas shpalljes së pavarësisë, Kadare e përshëndeti Kosovën si një realitet historik të pakthyeshëm dhe si rikthim të një të drejte të mohuar për dekada.

Edhe në veprën e tij letrare, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo simbolike, Kosova është e pranishme përmes temës së historisë dhe të fatit të përbashkët shqiptar, si dhe të rezistencës kulturore ndaj harresës dhe mohimit.

Si kryetare e Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës, dëshiroj të theksoj se Ismail Kadare ka pasur gjithmonë respekt të veçantë për institucionet shkencore e kulturore të Kosovës dhe për intelektualët e saj, të cilët i ka vlerësuar si mbajtës të rëndësishëm të gjuhës, kulturës dhe identitetit shqiptar në rrethana historike të vështira.

Prandaj, Ismail Kadare nuk është vetëm një shkrimtar i madh i letërsisë shqipe dhe botërore; ai është edhe një zë i fuqishëm i ndërgjegjes kombëtare shqiptare, një figurë që ka lidhur artin me përgjegjësinë historike dhe fjalën me dinjitetin.

Duke e nderuar sot Kadarenë, ne nderojmë jo vetëm një krijues të madh, por edhe një mbrojtës të së vërtetës historike dhe të lirisë njerëzore — për Shqipërinë, për Kosovën dhe për kulturën shqiptare në tërësi.

Në emër të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës, shpreh nderimin tonë më të thellë për këtë figurë madhore të kulturës shqiptare dhe për të gjithë ata që kontribuojnë në studimin, interpretimin dhe promovimin e veprës së tij.

Le të vazhdojmë së bashku të lexojmë, të studiojmë dhe të çmojmë veprën e Ismail Kadaresë, sepse ajo mbetet një burim i pashtershëm frymëzimi për brezat e sotëm dhe ata që do të vijnë.

Ju përgëzoj për këtë veprimtari të rëndësishme dhe ju uroj punë të frytshme e të suksesshme në promovimin e trashëgimisë letrare të Ismail Kadaresë.

Ju faleminderit.

Akademike Justina Shiroka-Pula

Tiranë, 28.01.2026